

Psalm

Znaczenie słowa psalm jest bardzo szerokie, kryją się pod nim rozmaite teksty wysławiające Boga

W historii muzyki europejskiej odnosi się je do muzycznych opracowań Psalterza, czyli Księgi Psalmów należącej do Starego Testamentu, której autorstwo przypisuje się królowi Izraela Dawidowi (XI/X w. p.n.e.). W tekstach psalmów pojawia się wiele odniesień muzycznych – mowa w nich między innymi o wychwalaniu Boga na różnych instrumentach. Śpiewanie psalmów przejęte zostało do chrześcijaństwa z tradycji żydowskiej.

W łacińskiej liturgii chrześcijańskiej psalmy stały się podstawą oficjum, czyli nabożeństw pozamszalnych, odprawianych o różnych porach dnia. Śpiewano je, wykorzystując tzw. tony psalmowe, proste formuły melodyczne utrzymane w różnych tonacjach kościelnych. Wykonanie psalmów było poprzedzane i zamykane bogatszym melodycznie śpiewem, zwanym [antyfoną](#). Jednakże teksty psalmów obecne są również w innych miejscach liturgii, na przykład w niektórych częściach zmiennych mszy (*proprium missae*).

Inspirację w Psalterzu znalazło wielu kompozytorów. Niektórzy z nich opracowali wielogłosowo wszystkie 150 psalmów. Należy do nich [Mikołaj Gomółka](#), autor *Melodii na Psalterz polski* ułożonych do poetyckiego przekładu Jana Kochanowskiego. Podobne cykle – przeznaczone dla społeczności protestanckich – stworzyli w XVI wieku Jacob Clemens non Papa w Niderlandach i Claude Goudimel we Francji. Psalmi inspirowały powstanie wielu innych utworów, na przykład [motetów Orlanda di Lasso](#). Pojawiały się również w bardziej rozbudowanych kompozycjach religijnych, zwłaszcza w [oratoriach](#), które bazowały na starotestamentowych tekstach. Różne cytaty i nawiązania znajdziemy też w muzyce [romantyzmu](#) czy [współczesności](#). Można przywołać w tym miejscu słynną *Symfonię psalmów* [Igora Strawińskiego](#) (1930) czy *Psalmy Dawida* [Krzysztofa Pendereckiego](#) (1958). Psalmi – po trzech tysiącletniach swojej historii – są wciąż żywym elementem tradycji, będąc jednym z fundamentów europejskiej kultury muzycznej.

dr Paweł Gancarczyk